

ČSSZ objasňuje nejedny mýty o invalidních důchodech

Praha 4. 12. 2014

Úraz nebo vážná nemoc bohužel mohou zasáhnout do života každého z nás. A někdy s tak vážnými následky, které vedou až k invaliditě. Lidé v této složité životní situaci, kdy nepříznivý zdravotní stav omezuje nebo dokonce znemožňuje jejich pracovní uplatnění, často vychází z mýtů, které kolem invalidních důchodů panují. Jaké polopravdy jsou nejčastější? To objasňuje Česká správa sociálního zabezpečení (ČSSZ).

1. Pokud jsem byl uznán invalidním, musí mi být přiznán invalidní důchod.

Nikoliv. Nárok na invalidní důchod nenastane automaticky s uznanou invaliditou. Nárok na něj vznikne občanovi, který se stal podle posudku posudkového lékaře okresní správy sociálního zabezpečení (OSSZ) invalidním pro invaliditu prvního, druhého nebo třetího stupně a současně získal potřebnou dobu pojištění stanovenou zákonem o důchodovém pojištění. Získání potřebné doby pojištění se nevyžaduje jedině v případě, kdy invalidita vznikla následkem pracovního úrazu nebo nemoci z povolání. Zákon neumožňuje, aby invalidní důchod byl přiznán tomu, kdo již dosáhl věku 65 let nebo splnil podmínky pro „řádný“ starobní důchod. V těchto případech mají lidé možnost požádat o starobní důchod.

Pracovníci OSSZ a ČSSZ v praxi poměrně často řeší případy, kdy sice člověk byl uznán invalidním, ale invalidní důchod mu nemohl být přiznán z toho důvodu, že nesplnil důležitou podmínku potřebné doby pojištění. Pokud takový člověk zůstane bez příjmu, lze mu doporučit, aby se obrátil na příslušné kontaktní pracoviště krajské pobočky Úřadu práce ČR. V jeho působnosti je výplata dávek státní sociální podpory, dávek pro osoby se zdravotním postižením a pomoci v hmotné nouzi. Některé situace, kdy byla zamítnuta žádost o důchod pro nesplnění podmínky potřebné doby pojištění, lze řešit pomocí doplacení dobrovolného důchodového pojištění. Účast na dobrovolném důchodovém pojištění může také pomoci k získání nároku na důchod v budoucnu. Odbornou pomoc v těchto případech poskytnou vždy pracovníci OSSZ.

2. O invaliditě rozhoduje diagnóza.

Nerohoduje. Invalidita je definována jako pokles pracovní schopnosti, který nastal z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, a to nejméně o 35 %. Invaliditu, resp. její stupeň stanoví posudkový lékař OSSZ na základě posouzení zdravotního stavu z doložených lékařských zpráv. Podle míry poklesu pracovní schopnosti jsou pak rozlišovány tři stupně invalidity. Posouzení invalidity je úzce specializovaný proces, zdravotní postižení (stanovené diagnózy) musí posudkový lékař hodnotit jak jednotlivě, tak ve vzájemných souvislostech. Čili nehodnotí se postižení nebo diagnóza, ale jejich funkční dopad na pokles pracovní schopnosti (v případě invalidního důchodu).

3. Potřebná doba pojištění po nárok na invalidní důchod činí 5 let.

Neplatí vždy. Podmínka doby pojištění pro přiznání invalidního důchodu je závislá na věku žadatele. U lidí ve věku nad 28 let činí potřebná doba pojištění 5 roků a zjišťuje se z posledních deseti roků před vznikem invalidity. U osob ve věku do 28 let je potřebná doba pojištění kratší (u osoby do 20 let je kratší než 1 rok, u osoby od 20 do 22 let alespoň 1 rok, u osoby od 22 do 24 let alespoň 2 roky, osoby od 24 do 26 let alespoň 3 roky a u osoby od 26 do 28 let alespoň 4 roky). Podmínka potřebné doby pojištění se považuje za splněnou též, byla-li tato doba získána v kterémkoli období 10 roků dokončeném po vzniku invalidity. U lidí starších 38 let je při nesplnění této podmínky možné splnit podmínku potřebné doby pojištění 10 let v období posledních 20 let před vznikem invalidity (v takovém případě ovšem nelze potřebnou dobu hledat v období dokončeném po vzniku invalidity). Potřebnou dobu lze získat kdykoliv v průběhu zákonem stanoveného období, nemusí být tedy získána bez přerušení.

Příklad 1: Občan narozený 5. 12. 1974 byl uznán invalidním pro invaliditu II. stupně. Vznik invalidity byl stanoven od 1. 11. 2014. Vzhledem k tomu, že jde o osobu starší 28 let, potřebná doba pojištění 5 roků se zjišťuje buď z posledních 10 let před vznikem invalidity, anebo z desetiletého období ukončeného po vzniku invalidity. Pojištěnec získal ke dni vzniku invalidity pouze 4 roky a 300 dnů. Chybí mu tedy do potřebné doby pojištění 65 dnů:

- a) chybějících 65 dnů může získat doplacením dobrovolné důchodového pojištění a to v rozhodném období před vznikem invalidity, tj. od 1. 11. 2004 do 31. 10. 2014 ;*
- b) chybějící dobu pojištění může také odpracovat po vzniku invalidity, tj. po 1. 11. 2014. V tomto případě se bude potřebná doba 5 roků pojištění zjišťovat z posledních 10 let ode dne, kdy si chybějící dobu odpracoval. Bude-li potřebná doba pojištění získána např. 10. 1. 2015, rozhodné desetileté období bude stanoveno od 10. 1. 2005 do 9. 1. 2015.*

Příklad 2: Občan narozený 7. 11. 1969 byl uznán invalidním pro invaliditu I. stupně se vznikem invalidity od 10. 6. 2014. Pojištěnec nezískal potřebnou dobu pojištění (5 roků v desetiletém období). Vzhledem k tomu, že se jedná o občana staršího 38 let, podmínka pro nárok na invalidní důchod se bude považovat též za splněnou, jestliže bude získána doba pojištění alespoň 10 roků z posledních 20 let před vznikem invalidity. Pojištěnec v rozhodném období (10. 6. 1994 – 9. 6. 2014) získal 11 roků a 120 dnů. V tomto případě tudíž byla splněna podmínka pro nárok a přiznání výplaty invalidního důchodu pojištěnci od 10. 6. 2014.

4. Invalidní důchod je přiznán natrvalo.

To je mylná domněnka. Zdravotní stav zpravidla není neměnný. V průběhu času může docházet k jeho zlepšení nebo naopak ke zhoršení. Z tohoto důvodu posudkový lékař při stanovení invalidity určí také termín kontrolní lékařské prohlídky. Provádí se obvykle v intervalu 1 - 3 roky na základě závažnosti zdravotního stavu. Podle výsledku kontrolní lékařské prohlídky může dojít ke změně invalidity na nižší nebo vyšší stupeň či posudkový závěr konstatuje, že pokles pracovní schopnosti neodpovídá invaliditě.

Občan také může požádat o změnu stupně invalidity, pokud se domnívá, že se změnil jeho zdravotní stav. Výsledkem posouzení však může být i snížení stupně či oduznání invalidity.

5. Invalidní důchod je přiznán automaticky, pokud je člověk rok na „nemocenské“.

Nikoliv. Řízení o přiznání invalidního důchodu se zahajuje výhradně na žádost občana. Pokud se člověk domnívá, že jeho zdravotní stav je dlouhodobě nepříznivý a odpovídá invaliditě, má právo podat žádost o invalidní důchod. Tyto žádosti sepisují OSSZ podle místa trvalého bydliště žadatele. Za občany, kteří kvůli svému zdravotnímu stavu nemohou sami podat žádost o důchod, ji mohou podat jejich rodinní příslušníci. Potřebují k tomu písemný souhlas žadatele o invalidní důchod a potvrzení ošetřujícího lékaře.

6. Pokud člověk nesouhlasí se stanoveným stupněm invalidity, nemá možnost odvolání.

Ani toto tvrzení se nezakládá na pravdě. Proti samotnému posudku o uznání/neuznání stupně invalidity sice není možné podat samostatné odvolání, ale tento posudek je základním podkladem pro vydání rozhodnutí ve věci žádosti o invalidní důchod. Teprve poté, kdy člověk obdrží rozhodnutí o invalidním důchodu a nebude souhlasit, může proti němu podat tzv. námítky, a to do 30 dnů ode dne doručení rozhodnutí.

7. Invalidní důchod při dosažení důchodového věku automaticky ČSSZ přepočítává na starobní.

Není pravda. Pokud poživatel invalidního důchodu dosáhne důchodového věku a splní podmínku potřebné doby pojištění, má možnost prostřednictvím OSSZ podat žádost o starobní důchod. Jestliže vypočtený starobní důchod bude vyšší než vyplácený invalidní, bude mu starobní důchod přiznán. V opačném případě občanovi náleží nadále invalidní důchod v původní výši. Lidem, kteří v období, kdy pobírají invalidní důchod (týká se všech stupňů invalidity), dosáhnou 65 let věku, výplata důchodu nezaniká. ČSSZ ho ze zákona automaticky transformuje na důchod starobní. Výše důchodu se touto změnou nemění.

Kontaktujte nás: **DŮCHODOVÉ POJIŠTĚNÍ 257 062 860** **NEMOCENSKÉ POJIŠTĚNÍ 840 406 040** **TECHNICKÁ POMOC e - Podání 585 708 290** **Najdete nás na Facebooku**

Jana Buraňová, tisková mluvčí, email: jana.buranova@cssz.cz, tel. 257 063 044

ČSSZ je největší a v rámci státní správy ČR zcela výjimečnou finančně správní institucí, která spravuje agendu zhruba 8,5 milionu klientů, z toho více než 2,9 milionu důchodců. Vyplácí přes 3,5 milionu důchodů a měsíčně kolem 200 tisíc dávek nemocenského pojištění. Součástí ČSSZ je také lékařská posudková služba. Více informací na <http://www.cssz.cz>.

8. Ten, kdo pobírá invalidní důchod, si nemůže přivydělat.

Ne. Lidé s přiznaným invalidním důchodem podle svých možností pracovat mohou. Předpisy o důchodovém pojištění neobsahují žádné ustanovení, které by omezovalo výdělkové možnosti poživatelů invalidních důchodů. Poživatelé všech tří stupňů invalidních důchodů tedy mohou využít svůj zbývající pracovní potenciál a podle svých možností pracovat (neboli jsou v možnostech výkonu zaměstnání omezeni svým nepříznivým zdravotním stavem). Fakticky jsou výdělkově omezeni ti pojištěnci, kteří s ohledem na svůj zdravotní stav nejsou schopni výdělečné činnosti ani za zcela mimořádných podmínek. Tato skutečnost je vždy uvedena v rozhodnutí o invalidním důchodu.

9. Pobírání invalidního důchodu se započítává do potřebné doby pojištění pro nárok na starobní důchod.

Ano, ale jen v zákonem stanoveném případě, záleží totiž na stupni invalidního důchodu. Pro nárok i výši starobního důchodu se započítává pouze doba pobírání invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně (dříve plného invalidního důchodu). U lidí, kteří pobírají (nebo v určitém období života pobírali) invalidní důchod pro invaliditu prvního nebo druhého stupně (dříve tzv. částečný invalidní důchod) právní úprava předpokládá, že využijí svůj zbývající pracovní potenciál a budou vykonávat práci, kterou jim jejich zdravotní stav umožní. Pokud ale nevykonávají (nebo nevykonávali) činnost zakládající účast na pojištění, samotné období pobírání tohoto důchodu se do doby důchodového pojištění nepočítá. To může negativně ovlivnit budoucí nárok na řádný starobní důchod nebo jeho výši.

10. Ošetřující lékař doporučuje přiznání invalidního důchodu a konstatuje vznik invalidity.

Není pravdou, že ošetřující lékař (odborný či praktický) může potvrdit, že jeho pacient splňuje kritéria pro přiznání invalidního důchodu z důvodu nepříznivého zdravotního stavu. Tuto kompetenci má jen posudkový lékař OSSZ, který při posuzování zdravotního stavu vychází z výsledků vyšetření ošetřujícího lékaře, odborného lékaře a popř. z výsledku vlastního vyšetření.

Více informací o podmínkách nároku na invalidní důchod lze získat na webu ČSSZ: <http://www.cssz.cz/cz/duchodove-pojisteni/davky/invalidni-duchody.htm>, konkrétní situaci je vhodné řešit s OSSZ.